

Dokolj u kojem se i može crvenilo

U noći između 10. i 11. maja 1944. godine partizanski bolnički brod »Marin II« doživio je najveću tragediju u narodnooslobodilačkoj borbi na moru.

Bilo je to prilikom desanta na Šolti. Među konvojem brodova koji je krenuo u predvečerje iz Visa u desant na ovaj otočić bio je i brod »Marin II«. Po mirnom i tihom moru brodovi su bez smetnje uplovili u Šoltu. A onda su uobičajeno po već izrađenom planu i naređenju borci brigada krenuli u napad. Bitka je započela u svitanje.

Dok su topovi grmljeli i vodila se bitka za slobodu i ovog otoka, brod »Marin II« je kamufliran čekao u uvali Maslinici prve ranjenike. A onda će najednom nova zapovjest:

— Hitno se prebacite u uvalu Šešulu i preuzmite prve ranjenike...

Brod je prema naređenju isplovio. Ali za čitavo vrijeme dok smo plovili i ukrcavali ranjenike imali smo pratnju topovskih i bacačkih granata — pričao je jednom Vinko Gamulin, jedan od četvorice preživjelih partizanskih boraca, a bilo ih je sedamdeset, koji su tragično preminuli i završili svoju krvavu epopeju u ovoj beskrainoj plavoj grobnici.

Maslinica je toga dana bila pretvorena u operaciono područje. Ranjenici, grozni prizori, krv, zavoji, amputirani dijelovi ruku i nogu — sve je to davalo sliku ovog krvavog majskeg dana. I tako su se pred noć u brod ukrkali teži i lakši ranjenici, nekoliko ranjenih njemačkih vojnika i grupa civila. A onda je naređeno da se krene hitno za Vis sa ranjenim drugovima. Ali prije nego je ovaj brod krenuo u svoju krvavu odiseju nad njim se našla grupa neprijateljskih aviona. Brod je počeo manevrisati nebi li izbjegao direktne pogotke ovih paklenih »ptica«. Najednom se po palubi čuju mitraljeski rafali. Nastao je mali nemir. Lakši su ranjenici počeli skakati u more. Neki su drugovi bili po drugi i treći put ranjeni. Sreća što se dobro naoružani brod »Kornat« našao u neposrednoj blizini i otvorio oštru vatru, koja je ove neprijateljske avione za tren podigla u nebo i rastjerala.

Tako je brod »Marin II« uz pratnju neprijateljskih rafala krenuo prema Visu sa sedamdeset ranjenih i bolesnih drugova. Među 55 ranjenih partizana nalazila su se i dva njemačka ranjena vojnika, koji su, prisjeća se Vinko, prilikom vožnje postavljali pitanje da kuda idu...

Do ispred Visa plovidba se odvijala normalno, a onda će ono najgore — govorio je Vinko. Bili su tri do četiri milje ispred Visa. Otok je bio u svjetlu od svjetlećih raketa. A onda se začu snažna detonacija avionskih bombi čiji se tutanj slivao s paljbom protivavionskih topova i mitraljeza.

Tjerani snažnom partizanskom protivavionskom vatrom, avioni su se okretali upravo iznad broda »Marin II«, koji potpuno osvijetljen nije imao gdje da se skloni. Vladala je užasna neizvjesnost. Komandant nije mogao da upravi brod prema luci koja je bila u vrtlogu požara i eksplozije. Pokušao je da ga primakne prvom uvalu, ali su s kraja zapucale partizanske baterije. Brod je zatim krenuo u smjeru Stončice na kojoj je svjetionik tada bio ugašen, ali su se nazirale njene konture. Dvije milje od svjetionika se zaustavio. Ranjenici se postepeno smiruju. Mislili smo sve je svršilo i sretno smo se izvukli — isticao je jedan preživjeli ratnik.

Čekali su da se završi s bombardiranjem Visa, a onda da krenu u uvalu. I najednom, prateći horizont komandant broda Vinko Karmelić, opazi da se iz pravca Hvara približavaju siluete dvaju brodova. Uzeo je ferale u želji da im dâ znak raspoznavanja. Uspio je dati samo dva znaka i pade pogošen rafalom iz strojnice. U isto vrijeme počnu s brodova praštati mitraljezi i svjetleći meci u rojevima. Kose po palubi i zarivaju se meci u oplatu i utrobu broda.

— Jugoslav partizans! — dovikivao je komandant, misleći da se radi o zabuni i da su pred nama engleski borbeni čamci.

— Hospital šip ov partizan! Ali uzalud, jer rafali i dalje nemilosrdno kose po palubi broda »Marin II«.

Nastali su užasni trenuci. Ranjenici bježe kuda tko može. Padaju po palubi ponekoliko put ranjeni, mrtvi, neki skaču u more, jauk, mješa se krv starih i novih rana, čuju se bolni jauci, vriskovi, hropoti umirućih... Dva borbeno čamca, što tek nakon petnaest godina doznasmo da su čamci: »S—61« i »S—33«, kao morski psi kad osjete ljudsku krv i pobjesne kružili su oko umirućeg bezpomoćnog broda, raznoseći ga topovskim hicima i mitraljeskom vatrom.

I more to beskraino more se u krvi partizanskoj crvenilo. Brod je raskidan rafalima. A kada je pogođen rezervoar, brod je pretvoren u goruću baklju, koja je istakla još nekoliko užasnih figura i leševa u koje se zarivaju novi meci.

I samo su četiri preživjela ovu stravičnu epopeju najužasnijeg pakla. Među njima se našao i Vinko Gamulin, koji ni sam ne zna kako se izvukao iz ovog vrtloga užasa. »Našao sam se u moru između grupe ranjenih boraca, pričao je Vinko. Metak me je pogodio u nogu. Na glavi sam imao nekakav šljem i pojas, što mi je pomoglo u spašavanju. Plivao sam prema neprijateljskim brodovima, jer sam još mislio da je ovo sve bio nesporazum. A onda sam stao vikati: Jugoslav partizan! Na mjesto humanog postupka što je normalno između ratujućih strana, on je dobio kao odgovor jedan smtronosan rafal. Krenuo je prema obali, iscrpljen, izranjavan. Tek kada je došao blizu obale, u trenutku kada se

htio osloboditi odjeće i obuće da bi lakše plivao, primjeti na bedri veliku ranu, a zatim onu najveću na leđima. Plivao je u moru i krvi i postepeno gubio orijentaciju u prostoru i vremenu. Zatim je kroz agoniju čuo, a i dan danas ne zna kako je to bilo, šum u svojoj blizini, a onda oštar zov: Tko si? Bio je to motorist, Splitsanin Veljko Subota. Kako se držiš? Upita ga.

Imam pojas, ali sam izranjavan.

A onda će za veće zlo ovih brodolomaca jaka tramuntana. Hladnoća, iscrpljenost, rane sve je to prouzrokovalo nove tegobe, grčeve, nesvjesticu . . .

I najednom je u blizini primjetio Stončicu. Prikupio je ono malo snage što je imao, okrenuo se na leđa i zapliva.

Ali ga za kratko vrijeme izda snaga. Izgubio je svaku nadu u život. Nije znao čega da se u tim smrtnim trenucima uhvati. Ostalo mu je samo da više.

I za sreću u blizini se pojavio motorni čamac, a onda će jedan partizan:

Pruži ruku!

Nije znao kako je dospio na brod. Bio je onesvješten. Tek na brodu koji ga je vodio u Italiju, u bolnici se osvjestio. Sa njim su išli i drugovi, preživjeli komandant »Marina II« Ivo Šimetović i mitraljezac Ivo Vodanović. Od ranjenika spasio se samo jedan i to Jerko Vladislavić.

To je legenda najveće partizanske pobijede na moru, priča o pokolju u kojem se i more crvenilo.